

Preveo
Nikola Pajvančić

■ Laguna ■

Naslov originala

Michael Chabon

TELEGRAPH AVENUE

Copyright © 2012 by Michael Chabon

Translation copyright © 2015 za srpsko izdanje, LAGUNA

Kupovinom knjige sa FSC oznakom
pomažete razvoj projekta odgovornog
korišćenja šumskih resursa širom sveta.

SW-COC-001767

© 1996 Forest Stewardship Council A.C.

*Posvećeno Ajelet, od prvog dodira igle do
poslednje unutrašnje brazde*

Zovite me Išmael

Išmael Rid, verovatno

I

Čokoladni san

Beli dečak se nespretno vozio na skejtu, s rukom na rame-
nu crnog dečaka koji ga je vukao okrećući pedale na
jednostavnom sportskom biciklu bez kočnica. Tamno
avgustovsko jutro, duboko u Ravnicama. Šum guma. Zrnasto
kotrljanje točkova skejtborda po asfaltu. Letnji Berkli odiše
svojim mirisom stare dame, oseća se na devet različitih vrsta
jasmína i tri kapi mačje mokraćé.

Crni dečak se ispravio i pustio guvernal. Beli dečak je raz-
dvojio vagone njihovog vozića. Crni dečak je prekrstio ruke i
uhvatio kraj majice pa je prevukao preko glave. Zastao je tako, s
majicom preko glave, bez imalo žurbe, dok su klizili ka sledećem
krugu sve slabijeg uličnog svetla. Već narednog trena, možda,
crni dečak će skinuti majicu s glave, pa će je zavući u zadnji
džep da vijori kao zastavica. Beli dečak će zamahnuti nogom,
odgurnuti se, pružiti ruku u potrazi za iskrom gole smeđe kože
na svom dlanu. Zasada je, međutim, mali na skejtu samo jez-
dio za slepim vratolomnim vozačem, koji mu je sekao vazduh.

Okruglog lica, ogroman, umereno naduvan, Arči Stolings je
stajao za glavnim pultom u prodavnici ploča *Broukland** drže-
ći nečiju bebu, odeven u smečkasto odelo i svetlonarandžastu

* Igra reči – Oukland – Broukland. Engleska reč broke označava nešto
slomljeno, ili u prenesenom značenju švorc. (Prim. prev.)

rolku, koja je naglašavala njegovu приметnu ali ne i nesrećnu sličnost sa Gamerom, džinovskom mutiranom letećom kornjačom iz japanske kinematografije. Dete je držao pod levom miškom dok je slobodnom desnom rukom obrađivao osmi od petnaest sanduka iz Benezrine zaostavštine, a ploče su u sanduku broj 8 težile, isto kao i Arči, sočnom mesu džeza, slankastom i dobro prošaranom fankom. *Electric Byrd* (Blue Note, 1970). Džoni Hamond. Prva dva solo albuma Melvina Sparksa. Čarls Kinard, *Wa-Tu-Wa-Zui* (Prestige, 1971). Dok je popisivao ploče, Arči je slušao, povremeno žmureći, pokojnikov besprekorno očuvani kvadrofonski otisak Airtovog albuma *Fingers* (CTI, 1972) na dobrom starom Kvadaptoru koji su držali u prodavnici, sjajnoj napravi koju je Net Džafi svojeručno spasio iz kontejnera, a onda je doterao Arči, bivši vojni električar za helikoptere, koji je i dalje imao 37,5 procenata – kada se poslednji put potrudio da proveriti – za diplomu na elektrotehnici univerziteta SF Stejt.

Nauka jednoručnog zavođenja u katalog: izvadi ploču iz kutije, odvoj papirnu futrolu od omota. Oprezno zavuci prste u omot. Iznesi ploču vrhovima prstiju kao konobar, ne dodirujući ništa sem etikete. Iskosi disk na jutarnjem svetlu koje sipa kroz prozorsko staklo. To živo i milostivo svetlo Istočnog zaliva, usaglašenih tonova i sveotkrivajuće, uvek spremno da vam saopšti istinu o stanju vinila. (Mada je Net Džafi tvrdio da stvar nije u svetlu već u prozoru, velikoj ploči pitsburškog stakla koje je steklo imunitet na svaki oblik laži i prevare u periodu od šezdesetak godina kada je prostor koji trenutno zauzima prodavnica ploča *Broukland* bio poznat kao Spenserova berbernica.)

Arči se njihao sklopljenih očiju, uživao je u težini bebe, u masnom mirisu što se dizao sa bas deonice Riga Tilmana, uspomeni na dignut pogled Elsabet Getaču dok mu je juče pušila u privatnoj sali etiopskog restorana *Kraljica od Sabe*. Prisećao se blagog luka njene gornje usne, vrha njenog jezika kako radi *adis*

abeba duž E žice njegovog kurca. Njihao se, uživao u muzici, osećao to subotnje jutro, trenutak pre nego što će čizme komšiluka ući i razmazati po podu loše vesti, kao da tako može da nastavi čitavog dana, zauvek.

„Siroma' Bob Benezra“, reče Arči nečijoj bebi. „Nisam ga poznavao, ali mi je žao čoveka, što je ostavio ovolike divne ploče. Eto zbog čega ja moram da budem ateista, Rolando, kako da ne budem kad vidim sav taj lepi vinil koji je nesrećnik morao da ostavi za sobom.“ Beba nije bila premala da sazna surove istine, kako stvari zaista stoje, gole činjenice života i smrti. „Kakav je to raj kad čovek ne može da u njega ponese svoje ploče?“

Beba, možda svesna da je pitanje čisto retoričko, nije pokušala da odgovori na njega.

Net Džafi je na posao stigao potišten, što se dešavalo možda jedno pet puta u svakih jedanaest dana, ili da budemo velikuđušni, recimo četiri u svakih devet. Siroti Net je bio zarobljen u skafanderu lošeg raspoloženja i nikako nije mogao znati je li atmosfera napolju pogodna za disanje, nije imao pokazatelj koji će mu reći kada će mu ponestati vazduha. Povukao je rezu, ključevi su glasno udarili po vratima, i sam je radio jednom rukom zbog kutije ploča koju je držao pod levom miškom. Net se probio unutra oborene glave, tiho pevušeći za sebe; pevušio je zanimljive promene akorda neke inače kilave savremene pop pesme; pevušio je besno pismo aljkavom gazdi salona za nokte dve ulice dalje, ili uredniku *Oukland tribjuna*, čiju je stranicu s pismima čitalaca njegov bes često krasio; pevušio je prve odlomke nove teorije o međuodnosu bosanove i francuskog novog talasa; pevušio je čak i dok nije stvarao zvuk, čak i dok je spavao, neka žica duboko u kostima Natanijela Džafija večito je vibrirala.

Zatvorio je vrata, zaključao ih iznutra, spustio kutiju na pult, pa okačio crni šešir sa tankim sivim prugicama na jedan od devet dvokrakih čeličnih čiviluka, koji su takođe poticali iz doba Spenserove berbernice. Prošao je prstom kroz tamnu kosu, sitnije kovrdžavu nego što je Arčijeva, proređenu iznad čela. Okrenuo se, popravio kravatu – tanku kao kod starih džezera, crnu sa srebrnim tačkicama – i usput primetio stanje kutije broj osam. Nekoliko puta je pomerio glavu ukруг vratnim pršljenovima, kao da se u tom škriputanju kosti i toj napetosti krije nada za oslobođenje od onoga što ga nagoni da pevuši.

Otišao je u zadnji deo prodavnice i nestao kroz zastor od perli, na kome je Nejtov sin Džuli veoma pomno naslikao Majlsa Dejvisa kao meksičkog sveca. Stradalničko srce Svetog Majlsa bilo je razotkriveno, obavijeno bodljikavom žicom od trnja. To naravno nije bio savršen portret, Arčiju je više ličio na Muki-ja Vilsona,* ali sigurno nije lako naslikati nečije lice na nekoliko hiljada perlica prečnika jednog centimetra, i malo kome bi osim Džulijusa Džafija uopšte palo na pamet da tako nešto pokuša, a kamoli da zaista i proba. Trenutak kasnije Arči je začuo puštanje vode u ve-ceu, a za njim spazam besnog kašlja, i onda je Džulijev otac izašao u prednji deo prodavnice, spreman da sagori još jedan dan.

„Čija je to beba?“, upita on.

„Koja beba?“, odvrati Arči.

Net je otključao ulazna vrata i okrenuo znak da obavesti svet kako je prodavnica ploča *Broukland* otvorena i spremna da primi kupce. Obrnuo je još jedan krug lobanjom na vrhu kičmenog stuba, još malo otpevušio, ponovo se nakašljao. Okrenuo se ka svom ortaku, a izgledao je gotovo blistavo od zlobe. „Najebali smo ali skroz.“

* Imena manje poznatih ličnosti nalaze se na kraju knjige. (Prim. prev.)

„Statistički gledano, to je vrlo verovatno“, reče Arči. „Kako konkretno u ovom slučaju?“

„Sad sam bio kod Singlterija.“

Čovek od koga su iznajmljivali prostor za prodavnicu, gospodin Garnet Singlteri, Kralj Kajli, tri lokala dalje od *Brouklanda* prodavao je zlatne zube, prstenje i zlatne lance na metar. On je bio vlasnik čitavog bloka, kao i još desetak nekretnina raštrkanih po Zapadnom Ouklandu. Maloprodajni objekti, poslovni prostor. Singlteri je bio informacioni kit, kružio je kroz komšiluk na svojoj migratornoj ruti, upijao sve glasine, cedio iz njih hranljive sastojke na svoje neumorne uši. Ni jedan jedini put nije sebi dozvolio da ostavi neki dolar među kutijama s pločama u *Brouklandu*, ali je svejedno bio redovan posetilac, svraćao je svaka dva-tri dana čisto da obavi reviziju. Da prati odnos istine i laži i prevare u lokalnim tokovima.

„Aha?“, reče Arči. „I šta je Singlteri imao da kaže?“

„Rekao je da smo najebali. Stvarno, zašto držiš bebu?“

Arči pogleda dole u Rolanda Ingliša, rumenkastog mladog gospodina slatkih ustašca i mekanih smeđih uvojaka znojavih i spleljenih za glavu, strpanog u plavi bodi i umotanog u žuto pamučno ćebence. Arči pridiže Rolanda Ingliša i začu prijatno mućkanje iznutra. Majka Rolanda Ingliša, Ajša, bila je kćerka Kralja Kajli. Arči se ponudio Ajši da tog jutra pričuva Rolanda, da ode možda i kupi nekoliko stvari neophodnih za bebu i tome slično. Arčijeva žena je čekala njihovo prvo dete, i Arči je pomislio kako će, pošto je očinstvo na pragu, možda moći da malo vežba pre prvog oktobra, njihovog termina, da možda malo olakša šok činjenice da će, u svojoj trideset šestoj godini, postati istinski otac. Zato su on i Rolando otišli do apoteke, a Arčiju šetnja uopšte nije smetala u tako lepo avgustovsko jutro. Arči je potrošio Ajšinih trideset dolara na pelene, vlažne maramice, mleko u prahu, flašice i paket nukovih cucli – Ajša mu je dala spisak – a onda je seo na klupu na autobuskoj stanici

tu odmah ispred apoteke, gde su se on i Rolando Engliš pozabavili menjanjem jedne smrdljive pelene, pa su zatim i nešto prezalogajili, Arči se izborio sa čitavom kesom glaziranih krofnica, dok je Rolando Engliš morao da se zadovolji sa decilitrom adaptiranog mleka.

„Ovo ovde je Rolando“, reče Arči. „Pozajmio sam ga od Ajše Engliš. Zasada ne zna bogzna šta, ali je sladak. Nego, Nete, na osnovu jedne ili dve tvoje malopredašnje opaske shvatam da smo na neki način najebali.“

„Naleteo sam na Singlterija.“

„I on te je nekako prosvetlio.“

Net je okrenuo kutiju s pločama koje je doneo sa sobom, nekih trideset-četrdeset diskova u kutiji od čikita banana, pa je počeo dokono da prebira po njima. Arči je isprva pretpostavio da ih je Net doneo od kuće, da su deo njegove zbirke koji želi da proda, ili su ploče koje je odneo kući da ih detaljnije pregleda, pošto je granica između privatnih kolekcija dvojice suvlasnika i inventara prodavnice održavana sa nebrzišljivom pažnjom. Arči je video da su to sve krševi. Ploča Đus Njuton, pozna, loša ploča Komodorsa, božićni album Medvedića dobrog srca. Đubre, hrana za kontejner, gorki talog ulične rasprodaje. Napuštene zbirke ploča neprekidno su dozivale ortake s mesta na kojima ih je sudbina napustila, emitujući S.O.S. signal koji su samo Net i Arči mogli da čuju. „Njega čovek na Južni pol da pošalje“, rekla je Aviva Rot-Džafi jednom o svom mužu, „on bi se vratio sa kutijom singlica.“ Sada je, beznađežan i pun nade, Net pretraživao taj poslednji ulov, svaki disk je možda mogao biti nešto sjajno, mada su se izgledi na takav ishod smanjivali za red veličine sa svakim smanjenjem nasumičnosti lošeg ukusa onoga ko ih je izbacio.

„’Endi Gib“, reče Net, čak se i ne potrudivši da ojača reči prezirom, već samo nakačivši nevidljive navodnike oko tog imena kao da je to dobro poznat alijas. Izvadio je primerak albuma

After Dark (RSO, 1980), pa ga je digao da ga Rolando Ingliš osmotri. „Rolando, je l' se tebi sviđa Endi Gib?“

Rolando Ingliš kao da je poslednji album najmlađeg brata Gib posmatrao s manjim podozrenjem od svog sabesednika.

„Dobro, slažem se da je sladak“, reče Net glasom koji je nago-veštavao da nije spreman na veće ustupke, kao da su se on i Arči oko nečeg raspravljali, što, koliko je Arči mogao da se seti, nije bio slučaj. „Daj ga 'vamo.“

Arči predade bebu Netu, osetivši grč u ramenu tek kada ju je prepustio. Net obema rukama uhvati bebu ispod miški pa je diže, tako da se nadoše licem u lice, Rolando Ingliš je sasvim lepo držao glavu, susreo je Netov pogled sa onom istom spremnošću da ima razumevanja za ljude, za Endija Giba, za Neta Džafija, za sve redom. Netovo pevušenje postade tiho i nalik na uspavanku dok su njih dvojica odmeravali jedan drugoga. Beba Rolando je bio fin i čvrst u rukama, gomila urolanih čarapa strpanih u jednu veliku čarapu, nabijen i pospan, nije bio jedna od onih žgoljavih beba, kakve je sretao s vremena na vreme, što liče na razmlatarane ptičice.

„Nekad sam i ja imao bebu“, priseti se Net elegičnog glasa.

„Sećam se.“ To je bilo negde u doba kada se upoznao s Netom, kada je svirao na svadbi u onom Naturističkom klubu gore kod Žoakina Milera. Arči, koji se tek vratio iz Zaliva, uleteo je u poslednji čas kao zamena za Netovog tadašnjeg stalnog basistu. Sada je Džulijusu, bivšoj bebi, bilo petnaest godina, ali je, bar za Arčija, i dalje bio isti onaj mili mali frik kao i uvek. Osluškiavao je tajna sazvučja, pisao poeziju na klingonskom, slikao lice Džeka Skelingtona* na sopstvenim noktima. Išao u vrtić u trikou i baletskoj suknjici, dolazio kući, gledao dečje emisije Barbre Strajsend. Već je i sa tri-četiri godine bio sklon da, baš kao otac, drži banku. Da vam objašnjava kako dansko

* Lik iz crtanog filma *Košmar uoči Božića* Tima Bartona. (Prim. prev.)

pecivo zapravo ne potiče iz Danske, a panamski šešir iz Paname. Ista težnja da se uplete u fine detalje nekog pitanja. U poslednje vreme je, međutim, provodio sve više vremena emitujući signale u nekoj tajnoj pubertetskoj šifri koju mogu da rastumače samo roditelji, i koja je osmišljena s ciljem da ih otera u ludnicu.

„Bebe su strava“, reče Net. „Umeju da se ljube kao Eskimi.“ Net i Rolando to i probaše, nos o nos, a beba se držala, dobro je to istrpela. „Da, nije loš ovaj Rolando.“

„To sam i ja mislio.“

„Lepo drži glavu.“

„Aha, šta kažeš?“, upita Arči.

„Zato ga i zovu Majstor Držanja Glave. Je l' tako? Nego šta. Majstor Držanja Glave. Da ga čovek pojede.“

„Šta ja znam. Ne jedem bebe u poslednje vreme.“

Net je proučavao Arčija isto kao što je Arči proučavao A stranu albuma *Kulu Sé Mama* (Impuls!, 1967) pokojnog Boba Benezre, tražeći razloge da mu smanji ocenu.

„Znači šta, vežbaš? Sad si u tom fazonu?“

„U tom sam fazonu.“

„I kako ide?“

Arči slegnu ramenima da to izgleda kao čin skromnog junaštva, kao što biste možda slegnuli ramenima kada vas pitaju kako ste za ime božje uspeli da spasete stotinu siročadi zarobljene u zapaljenom teretnom avionu koji samo što se nije sudario sa asteroidom. Dok je tako odgovarao Netu, Arči je znao – osećao, poput bola u obliku bebe u levoj ruci – da ni njegova sposobnost ni njegova spremnost da se stara o Rolandu Inglišu na jedan sat, jedan dan, jednu nedelju, nemaju ama baš nikakve veze sa njegovom spremnošću i sposobnošću da bude otac detetu koje upravo dovršava razvoj svog respiratornog i endokrinog sistema u tamnoj laboratoriji materice njegove žene.

Brisanje guze, ceđenje mleka iz bočice, čišćenje bljucnutog mleka krpom za sudove, sve su to samo zadaci i procedure,

niz koraka isto kao i ostatak života. Dužnosti koje treba obaviti, dosadni delovi koje treba istrpeti, smene koje treba izgurati. Zabavi misli skidanjem složene promene taktova iz *On the Corner* (Kolumbija, 1972) ili nekim od opskurnijih odlomaka iz *Meditacija* (Arči je upravo čitao Marka Aurelija po trideset deveti put), jednom rukom sortiraj kutiju zanimljivih ploča, i pre nego što si toga i svestan, došlo je vreme za spavanje, mama se vratila kući, pa si slobodan da se ponovo baviš svojim poslom. Bilo je isto kao u vojsci: samo budi na oprezu, nađi suvo mesto gde ćeš odložiti svoj um, pa samo ćuti i trpi dok se ne završi. Samo što naravno (shvatio je, iskusivši pun presing panike koja ga je zadirkivala već mesecima, najčešće oko tri ujutru kada bi mu nemirno trudničko okretanje njegove žene prekinulo san, panike koju su treninzi s Rolandom Inglišem imali, uzaludno, uvideo je, da ublaže), to nikada neće biti gotovo. Čovek nikada ne dođe do kraja pa prestane da bude otac, bez obzira gde uskladišti um niti koliko koraka izvede u nekom postupku. Čak ni kada umre. Živ ili mrtav ili hiljadu kilometara daleko, nikad se nećeš osloboditi posla koji nije ni procedura ni niz koraka, već zapravo nešto što zahteva tvoju punu i stalnu pažnju, mada opet ne zahteva nužno da učiniš, izvedeš ili kažeš bilo šta. Arčijev otac je ostavio njega i njegovu majku kada Arči nije bio mnogo stariji od Rolanda Ingliša, i mada je sledećih nekoliko godina, dok mu je zvezda nakratko sijala, Luter Stolings još svraćao, plaćao izdržavanje deteta na vreme, vodio Arčija na utakmice *Ejsa*, u zabavni park *Velika Amerika* i tome slično, postojalo je još nešto što se očekivalo od starog Lutera, a čega nikada nije bilo, neki njegov deo nikada se nije pokazao, čak ni dok je stajao tik uz Arčija. Očinstvo nameće obavezu koja je više od vašeg novca, vašeg tela ili vašeg vremena, prisustvo koje nije ni telesno ni merljivo časovnicima: otvoreno, beskrajno i nevidljivo, poput posvećenosti gravitacije zvezdama.

„Aha“, reče Net. Žica se u njemu načas opustila. „Bebe su slatke. Onda odrastu, prestanu da se tuširaju i počinu da drkaju u čarapu.“

Na staklenim vratima pojavila se senka, pa je ušao S. S. Mirčandani žalostivog lika. A taj čovek je imao lice stvoreno za tugu, oborenih očiju, mlitavih podvaljaka, kao da se u izlivenom mastilu njegove brade sakupljaju mnogi jadi.

„Vi ste, gospodo“, reče on, a u načinu na koji je govorio kraljičin engleski uvek je bilo nečega elegičnog i preciznog, nekakve uspomene na jedno bolje, civilizovanije doba, „skroz najebali.“

„To često čujem“, reče Arči. „Šta se desilo?“

„*Dogpajl*“, reče gospodin Mirčandani.

„Jebeni *Dogpajl*“, složi se Net, ponovo pevušeći.

„Za mesec dana postavljaju kamen temeljac.“

„Mesec dana?“, reče Arči.

„Sledećeg meseca! Tako sam čuo da se priča. Naš prijatelj gospodin Singlteri je razgovarao s bakom gospodina Gibsona Guda.“

Net reče: „Jebeni Gibson Gud.“

Šest meseci pre tog jutra, na konferenciji za štampu, u društvu gradonačelnika, Gibson Dži Bed Gud, bivši proslavljeni kvoterbek pitsburških Stilera, vlasnik i generalni direktor Izdavačke kuće *Dogpajl*, Filmskog studija *Dogpajl*, čelnik *Gudove fondacije*, i peti najbogatiji crnac u Americi, doleteo je u Oukland u posebno pravljenoj crno-crvenoj cepelinu, s planovima da otvori drugi *Dogpajl centar* na davno napuštenom placu bivšeg supermarketa *Golden stejt*, na Telegrafskoj aveniji, dve ulice južno od prodavnice ploča *Broukland*. Veći čak i od svog divovskog prethodnika u blizini Kalver Sitija, ouklandski centar sadržaće sinepleks sa deset sala, niz restorana brze hrane, dvoranu s video-igrama i maloprodajnu galeriju s dvadeset lokala, u čijem će se centru nalaziti trospratna Multimedijalna prodavnica *Dogpajl*, po jedan sprat za muziku, video i

ostalo (uglavnom knjige). Poput *Dogpajlove* prodavnice u Foks Hilsu, i ova ouklandska će nuditi solidan izbor medija iz uobičajenih oblasti, ali će biti specijalizovana za afroameričku kulturu, „u svim njenim“, izrazio se Gud na konferenciji za štampu, „mnogim bogatstvima“. Gudovi džepovi bili su duboki, a njegove imperijalne čežnje išle su ruku-podruku s osećanjem za društvenu odgovornost: glavna ideja centra nije bila zarada, već da se jednim potezom obnovi poslovno srce crnačke četvrti koje je iščupano u slavnim danima gradnje auto-puteva kroz Kaliforniju. Na konferenciji za štampu nije naglašena, ali je po načinu poslovanja losanđeleskog centra bila očigledna, namera da se u prodavnici multimedije ne nude samo kompakt-diskovi sa velikim popustom, već i širok izbor korišćene i retke robe kao što su očuvane, stare vinilne džez, fank, bluz i soul ploče.

„On nema dozvole i ostalo što mu treba“, primetio je Arči. „Moj ortak Čen Flauers ga je spopao sa ekološkim uticajem, studijama o saobraćaju, tim pričama.“

Vlasnik i direktor pogrebnog zavoda *Flauers i sinovi*, tačno na drugoj strani Telegrafske od predloženog mesta za izgradnju centra, bio je takođe i njihov ouklandski gradski odbornik. Za razliku od Singlterija, odbornik Čendler B. Flauers bio je kolekcionar ploča, zavisnik široke ruke, a ortaci su na njega računali, držali se njegovog još važećeg obećanja i ne shvatajući u potpunosti razloge za njegovo javno protivljenje planu *Dogpajla*.

„Nešto je očigledno navelo odbornika da se predomisli“, reče S. S. Mirčandani svojim najboljim glasom Džejmsa Mejsona: uzvišenim i umornim, bez vermuta, moliću.

„Ha“, reče Arči.

U Zapadnom Ouklandu nije bilo opasnijeg igrača niti čoveka s jačim vezama od Čendlera Flauersa, i to što ga je navelo da se predomisli vrlo verovatno nije bilo zastrašivanje.

„Ne znam, gospodine Mirčandani. Brata čekaju izbori“, reče Arči. „Na stranačkim je jedva prošao. Možda pokušava

da razmrda birače, da ih malo potpali. Da probudi četvrt. Da se malo očeše o zvezdanu prašinu Gibsona Guda.“

„Naravno“, reče gospodin Mirčandani, a oči su mu govorile *nema šanse*. „Siguran sam da postoji sasvim nedužno objašnjenje.“

Korupcija, nagoveštavao je. Mito. Svako ko, poput gospodina Mirčandanija, uspeva da održi stalan dotok bratanaca i sestričina iz Pandžaba da nameštaju krevete u njegovim motelima i peru automobile na njegovim benzinskim pumpama, a da se pritom ne zameri vlastima ni sa jedne strane, vrlo će verovatno razmišljati u tom pravcu. Arčiju je bilo gotovo jednako teško da zamisli Flauersa – tog ukočenog, tihog i većito *ispravnog* čoveka, junaka njihove četvrti još iz doba Lajonela Vilsona – kako prima mito od nekog razmetljivog bivšeg fudbalera, ali opet, Arčijev hiperkritični odnos prema stanju vinilnih ploča bio je obrnuto proporcionalan njegovoj prevelikoj veri u ljudska bića.

„U svakom slučaju, sad je prekasno, je li?“, reče Arči. „Posao je već propao. Banka se povukla. Gud je ostao bez finansijera, tako nešto beše?“

„Ja zaista ne razumem američki fudbal“, reče S. S. Mirčandani. „Ali čujem da je Gibson Gud, dok se aktivno bavio sportom, bio čuven po nečemu što se zove prodor kroz sredinu.“

„To mu je najjača akcija“, reče Net. „Neko vreme bukvalno niko nije mogao ni da ga pipne.“

Arči uze bebu nazad od Neta Džafija. „Dži Bed je bio jedan jezivo neuhvatljiv lik.“

Gospodin Nostalgija, četrdeset četiri godine, brk morža, bapske naočare, XXL havajka (palme, visoka trava, starinski automobili sa daskama za surf na krovu), stajao je u fluorescentnom šarenilu svog izlagačkog štanda od petsto dolara, preko puta i tri stola dalje od prostora za potpisivanje, ispod dva i po metra

visokog plastičnog plakata na kome je pisalo SVET GOSPODINA NOSTALGIJE, žvakao gumene bombone i nije mogao da jebeno veruje sopstvenim očima.

„Ej!“, viknuo je kada su se gorile približile njegovom stolu: dva nabildovana bela radnika obezbeđenja u plavim sintetičkim sakoima i ogroman crni dasa, lični telohranitelj Gibsona Guda, čiji je obim mišica silno mučio rukave crne majice. „Malo poštovanja, moliću.“

„Nego šta“, reče čovek koga su izvodili iz dvorane, i kada su se približili, gospodin Nostalgija je video da je to zaista on. Možda trideset godina stariji, deset kila mršaviji, četrdeset vati mutniji: ali ipak on. Broj manja crvena trenerka, tako da mu vire ručni i nožni članci. Zadignut pojas jakne ispod odštampanog žutog natpisa, dve dignute pesnice s rečima INSTITUT BRUS LI, OUKLAND, KAL. Dugačak i širokih ramena, s onim elastičnim korakom kao da se napinje i opušta. Trudio se da deluje dostojanstveno, što je gospodinu Nostalgiji delovalo dirljivo mada ne i uspešno. Svugde su zurili u tog tipa, svi muškarci s trbusima, maljama na leđima i mlitavim belim licima, proćelavim glavama, s jesenjim lišćem što im opada u srcu. Dizali su pogled sa kutija punih starih brojeva *Insajd sporta*, uramljenih navijačkih peškira sa bronzanim plaketama koje objašnjavaju da kvrgavi potpis crnim flomasterom na žutom frotiru pripada Rokiju Blajeru ili Lin Svon. Dizali su pogled sa stolova prekrivenih kartama iz prve sezone svojih mladalačkih idola (Pit Maravić, Robin Junt, Bobi Or), sa poništenih čekova davno ugašenih bankovnih računa Teda Vilijemsa ili Džoa Namata; sa neotvorenih celofanskih paketa *Topsovih* bejzbol karata iz '71, s krtim ivicama savršenim kao uspomena, i *Flirovih* košarkaških karata iz '86. od kojih svaka može biti mladi Džordan. Gledali su tog krupnog prosedog crnog čoveka koga su se nejasno prisećali, to lice iz svoje mladosti, kako ga izbacuju iz sale. *To je onaj tip iz reda za potpisivanje. Razgovarao je s*

Gibsonom Gudom, počeo nešto da se dere. Aha, da, kako se ono zvaše. Mora da mu se prizna, jadnik je uspevao da drži glavu gore. A brada – ma da, sigurno je on – kao kod Kirka Dagleasa. Svetle oči. Šake, gospode, kao dva drveta iščupana iz zemlje.

„Smatrajte da imate sreće, gospodo“, doviknuo je gospodin Nostalgija dok su prolazili pored njegovog stola. „Taj čovek može da vas pobije jednim prstom ako poželi.“

„Ma strava“, reče mlađi gorila, glave obrijane glatko kao testis porno-zvezde. „Ali prvo mora da kupi kartu.“

Gospodin Nostalgija nije voleo da pravi probleme. Voleo je da puši konoplju koju mu je prepisao doktor, da gleda TV emisije o Drugom svetskom ratu, da jede gumene bombone i da sluša *Grateful Dead*, u bilo kom redosledu ili kombinaciji gorenavedenog. Van svake sumnje, naravno, gajio je nepoverenje prema svakoj vrsti vlasti, otac mu je preživeo dva logora, majka je marširala na Vašington, gospodin Nostalgija nije bio u stanju da zadrži nijedan posao gde je morao da sluša šefa. Koliko god međutim bio širokog obima, gospodin Nostalgija je bio visok tek metar šezdeset sedam, u sandalama, i nije bio baš u borilačkoj formi. Njegov jedini pouzdan zahvat, ako biste na osnovu njega morali da nazovete školu kung-fua, dao bi se opisati kao „kornjača“. Gospodin Nostalgija je izbegavao svađe, kafanske tuče, sukobe i obračune, bilo u zemlji, bilo u inostranstvu. Osuđivao je svako nasilje, osim ono iz 1944, crno-belo, na televiziji. On je bio trgovac na dobrom glasu i s dugo građanim ugledom koji je pljunuo pozamašnu svotu organizatorima Izložbe sportskih suvenira i karata Istočnog zaliva, a deo tog novca je upotrebljen da se plati zaštita, spokoj, koji će te gorile u plavim sakoima, bar teoretski, da obezbeđuju. A duševni mir, nemojmo se zavaravati, nije samo lepa fraza; to je hvale vredna ambicija, cilj mnogih religija, obećanje koje nude osiguravajuća društva. Međutim, gospodina Nostalgiju, kao što će kasnije objasniti svojoj ženi (koja bi pre pojela tanjir pirea od ebole

nego došla na još jedan sajam sportskih karata), duboko su uvredile grubosti kojima je podvrgnut heroj njegove mladosti samo zato što je uspeo da se u stilu nindže ušunja na podijum sajamske dvorane bez plaćene karte. I tako je, tog nedeljnog jutra u Kajzerovom poslovnom centru, gospodin Nostalgija iznenadio samog sebe.

Izašao je iza bedema svog štanda – ukrašenog kao bife u Vegasu biranim eksponatima nesportske prirode, koji su bili njegova posebna specijalnost, a među njima kompletan set karata o seriji *Getting Together* s Bobijem Šermanom iz 1971, uključujući i veoma retki broj 54. Gospodin Nostalgija se kretao kao da se dostojanstveno kotrlja, što je u prošlosti izazvalo bar jednog nedobronamernog posmatrača koji ga je video u cvetnoj košulji da primeti kako Karnevalu ruža u Pasadeni izgleda nedostaje jedna pokretna platforma.

„Čekajte malo, ja ću da mu platim kartu“, viknuo je za pratnjom iz obezbeđenja.

Telohranitelj Gibsona Guda osvrnuo se preko ramena kao da proverava da nije zgazio u pseće govno. Gorile u plavim sakoima nastavile su da hodaju.

„Ehej, vi tamo!“, viknuo je gospodin Nostalgija. „Čekajte malo! Alo, momci, samo malo! To je Luter Stolings.“

Stolings se zaustavio prvi, ukopao stopala, zaustavio svoje čuvarе, okrenuo se da se suoči sa svojim spasiocem. Onaj poznati osmeh – čiji je šarm bio narušen i umrljan drogama, zatvorskom stomatologijom ili možda samo onom vrstom siromaštva koja će vas navesti da pokušate da ne platite ulaznicu od osam dolara – probudio je bol negde iza grudne kosti gospodina Nostalgije.

„Hvala ti, dobri moj čoveče“, reče Stolings. Razmetljivo, da pokaže gorilama. „Moj dragi prijatelju...“

Gospodin Nostalgija je dodao svoje stvarno prezime, koje je bilo dugačko, jevrejsko i komično, ime za vrstu sira ili hleb

od kiselog testa. Stolings ga je ponovio besprekorno i bez trunke poruge koju je obično izazivalo.

„Ovaj moj prijatelj“, objasnio je Stolings, oslobodivši rame na od siledžija kao što se eskapolog izvlači iz ludačke košulje, „ljubazno se ponudio da mi plati kartu.“

Blago dizanje intonacije na kraju, gotovo kao da tu stavlja upitnik. Proverava jesu li činjenice tačne.

„Baš tako“, reče gospodin Nostalgija. Prisetio se jednog subotnjeg popodneva pre trideset godina u bioskopu *Karson Tvin*, kako duboko tone u masno sedište, a grudi mu pritiska slon radosti, da gleda film sa uglavnom crnim glumcima – i publika je bila uglavnom crna – pod naslovom *Noćni čovek*. Kako je bio zaljubljen u ama baš sve u vezi s tim filmom. U devojkicu sa srebrnom afro-frizuricom. U obračune pesnicama. U fanki muziku. U jurnjavu u kojoj saab sonet, '72. godišnje, velikom brzinom šiba ulicama grada koji se jasno prepoznaje kao Karson u Kaliforniji. U opremu i eksplozive koje su nosili pljačkaši banke. Iznad svega u zvezdu filma, gipkog, smirenog i kao Mekvin ćutljivog junaka, junaka koji poseduje onu istu spremnost da izgleda i blesavo, što je samo drugi način da se kaže šarm. Junaka koji je – bez konkurencije, godine 1973. – bio kralj kung-fua. „Istinska mi je čast.“

Gorile su se usredsredile na gospodina Nostalgiju, uperile su snajpere, skenirale zelenu dvodnevnu propusnicu izlagača koja mu je visila sa trake oko vrata. Lica su omlitavela, nestalo je nešto njihove tupe razmetljivosti dok su pokušavali da se prisete piše li u zvaničnom priručniku za gorile nešto o ovakvoj situaciji.

„Uznemiravao je gospodina Guda“, reče Gudov telohranitelj, ubacivši se da digne moral među silosima. „Ako mu platiš kartu“, rekao je gospodinu Nostalgiji, „samo će ga još uznemiravati.“

„Uznemiravao?“ reče Luter Stolings, s krajnjom nevericom. Većito nevin po svakoj optužbi, i pređašnjoj i budućoj. „Kako ja

uznemiravam tog čoveka? Samo hoću da mu *pridem*, da dobijem svojih trideset sekundi u njegovom prisustvu, stajao sam u redu kao i svi drugi. Da mu uzmem autogram, pa da idem svojim poslom.“

„Originalni autogram gospodina Guda koštaće te četrdeset pet dolara“, primeti telohranitelj. Bez obzira na sav njegov obim, visinu i opštu čudovišnost, glas mu je bio blag i strpljiv, glas čoveka koga, u suštini, plaćaju da trpi budale. Da oko Dži Beda održava perimetar u kome nema budala, a da pritom njegov poslodavac ne izgleda kao gad. „Kako ćeš to da platiš kad nemaš ni osam za kartu?“

„Druže, ehej“, reče Stolings, pa onda ponovo tačno izgovori prezime uz još jedan bolan sev onog izlomljenog osmeha – bolan bar za gospodina Nostalgiju. Šta god da je taj čovek radio, sem što je prosto stario, da tako surovo steše samog sebe, da se tako izdubi, pošto su dani slave prohujali, to kao da nije uticalo na njegovu sposobnost pamćenja; ili je možda s tim nečim prestao. „Nadam se, zapravo, hm pitam se“, sada jasno stavi-vši upitnik na kraju, „da li bih te nekako mogao ubediti da mi pomogneš?“

Gospodin Nostalgija zakorači unazad, bio je to nesvestan pokret koji su mu usadile godine petljanja sa prevarantima, grebatorima, šarlatanima i inim hohštaplerima koji zagađuju svet sajmovi karata kao žižak brašno. Pomisli kako postoji razlika veća od trideset sedam dolara između ponude da plati kartu, što je izraz poštovanja, i davanja para čoveku da sebi kupi, ni pet ni šest, nego autogram Gibsona Guda. Gospodin Nostalgija je pokušao da se priseti je li ikada video ili čak čuo za slavu ličnost (ma koliko temeljno zaboravljenu) spremnu da stoji u redu i plati za potpis druge slavne ličnosti. Zašto je Stolings to želeo? *Gde* će tražiti da mu se Dži Bed potpiše? Nije delovao kao da kod sebe ima neki očigledan materijal za pisanje, knjigu, fotografiju, dres, čak ni program, salvetu, cedulju. *Samo želim da*

mu priđem. S kojim ciljem? Gospodin Nostalgija nikada ne bi uspeo u svom poslu da nema razvijen sluh za prevejane prevarante i slatkorečive mutivode, a Luter Stolings je sasvim sigurno aktivirao te alarme, nešto je smerao, imao je neku šemu. Zapravo je već upropastio svoju akciju, kada je gospodin Nostalgija iz nekog razloga osetio da je neophodno da izađe iz bezbednosti svog štanda i gurne nos tamo gde mu nije mesto. Gospodin Nostalgija je čuo svoju ženu kako iznosi jedinu neophodnu presudu čitavoj toj stvari, još jednu u nizu beskonačnih varijacija na njenu jedinu temu: *Šta si pobogu mislio?* Međutim, titula gospodina Nostalgije nije bila tek počasna; njegovo poslovno ime bilo je njegov DNK. Prisećajući se težine onog slona radošti na sebi, onog subotnjeg popodneva 1974. u *Karson Tvinu*, izabrao je da veruje u istinu o Luteru Stolingsu. Čovek može želeći i mnogo čudnije stvari nego što je potpis sportske zvezde na računu ili pocepanoj papirnoj kesi.

„Možda mogu da uradim nešto bolje od toga“, reče gospodin Nostalgija.

Gurnuo je ruku u zadnji džep svog teksas šorca i izvadio prevajenu žučkastu kovertu omekšalu od znoja. Unutra su bile druge dve zelene propusnice na vrpici, na koje je, sa uplatom, stekao pravo. Odvojio je jednu propusnicu i probio se kroz kordon gorila. Luter Stolings je oborio glavu, otkrivši narastajuću ćelu kao kod Nelsona Mandele, a gospodin Nostalgija mu je dodelio propusnicu, Oz koji dariva hrabrost Lavu.

„Gospodin Stolings danas radi za mene“, reče on.

„Nego šta“, reče Stolings smesta, zvučeći ne samo iskreno već i nestrpljivo, kao da je već danima iščekivao priliku da pomogne na štandu gospodina Nostalgije. Oči su mu preletele, veoma brzo, preko propusnice kada mu ju je gospodin Nostalgija okačio oko vrata; rekao je i ne trepnuvši: „U Svetu Gospodina Nostalgije.“

„Šta će da radi?“, upita stariji gorila.

„Potpisivaće artikle na mom štandu“, reče gospodin Nostalgija. „Imam kompletan i delimičan set, bez Brusa Lija, serije *Majstori kung-fua*. Imam još nekoliko stvarčica koje je gospodin Stolings ljubazno pristao da potpiše. Prilično sam siguran, recimo, poster za *Crno oko*.“

„*Majstori kung-fua*“, ponovi Stolings, jedva uspevajući da ne zvuči kao da nema ama baš nikakvu predstavu o čemu to gospodin Nostalgija priča.

„Donras, 1976, to je redak set.“

Četiri izgubljena pogleda tražila su prosvetljenje od gospodina Nostalgije.

„Ma hajde, momci?“, reče gospodin Nostalgija mahnuvši široko rukama ukrug, obuhvativši veliki prostor svuda oko njih. „Karte za sakupljanje? Mali kartonski pravougaonici? Ulepljeni žvakama? Zakačiš ih na žbice bicikla pa zvuči kao harli-dejvidson?“

„Čekaj, zezaš?“ Stolings nije mogao da se uzdrži. „*Majstori kung-fua*. Imaju Lutera Stolingsa?“

„Naravno“, reče gospodin Nostalgija.

„Luter Stolings.“ Stariji od dva plava sakoa, mlitava tamna kosa, lobanja kao saksija i trouglasta vilica Rusa ili Poljaka, otprilike vršnjak gospodina Nostalgije, oprobao je to ime. Iskrio je jednu stranu lica kao da namešta lupu u očnu duplju. „Aha, jeste. Kako ono beše? *Strater*. Ozbiljno, to si ti?“

„To mi je bila prva uloga“, reče Stolings, oberučke prihvativši tu neočekivanu priliku da se razmeće. Uživao je u tome. Spustio ogromnu šaku nalik na jelenske rogove na rame gospodina Nostalgije da mu pokaže koliko u tome uživa: radio ono što sigurno ume da radi najbolje. Da smesti ekipu gorila tamo gde im je mesto: u klub obožavalaca Lutera Stolingsa. „Godinu dana pošto sam osvojio titulu.“

„Titulu u čemu? U kung-fuu?“

„Tada to nije postojalo. Titulu u karateu. U Manili. Bio sam svetski prvak.“

„Svetski prvak u kenjaži“, reče Gudov telohranitelj. „To ti priznajem.“

Stolings se nije obazirao na ljudeskaru. Gospodin Nostalgija, koji se osećao baš silno zadovoljan samim sobom, pokušao je da sledi njegov primer.

„Znači, ovde smo završili, gospodo?“, upita Stolings plave sakoe.

Radnici obezbeđenja u plavim sakoima pogledali su telohranitelja, koji je zgađeno odmahnuo glavom.

„Znaš šta, Lutere“, reče telohranitelj. „Samo li, propalice, obrišeš sline u *vidokrugu* gospodina Guda, imaćeš posla sa mnom. A ja neću imati milosti.“

Čovek se okrenuo, pa se pretećim korakom vratio ka stolu gde je njegov šef, s glavom očišanom na keca, u crnoj sportskoj košulji sa crvenim otiskom šape na mestu gde bi inače bio mali aligator, naoružan samo srebrnim markerom i skupocenim osmehom, sedeo i borio se sa impresivno dugačkim redom tražilaca autograma. Dresovi nošeni na utakmicama, lopte korištene na utakmicama, kartice, kape, tog dana će da drmne devet-deset hiljadarki.

„Ma dobro, nema veze“, reče Stolings kao da ga ni najmanje nije briga za Gibsona Guda.

Pošao je do štanda za gospodinom Nostalgijom iznenađujuće razmetljivim hodom. Pomislili biste da je čovek upravo sam sebe spasao da ga gorile ne izbace iz zgrade. Gospodin Nostalgija je objektivno uvideo da bi trebalo da bude ljut, ali se zbog toga nekako još više sažalio na Stolingsa.

„Čoveče, snimi ove stvarčice.“

Stolings je krenuo pogledom duž dugačkog stola, osmatrajući zapečaćene voštane pakete karata i *Garbage Pail Kids* i *Groznice subotnje večeri*, neotvorenu kutiju *Flirovih* kartica *Dina*, društvene igre *Daktari*, *Nežni Ben* i *Mork i Mindi*, budilnik koji govori u obliku Betmena, *Aurorine* modele na sklapanje *Spin-drifta* i *Sivjua* u originalnom, neotvorenom pakovanju.

„Izdali su kartice čak i za onog Alfa, je li?“, upita.

Njegov glas dok je izgovarao tu opasku, kao i izraz njegovog lica dok je sve to upijao, delovao je gospodinu Nostalgiji nesrećno, čak i očajno. Nije to bio prezir kakav je supruga gospodina Nostalgije većito iskazivala prema njegovom znanju, već nešto više nalik na razočaranje.

„To je nekad bilo manje-više uobičajeno za hit serije“, reče gospodin Nostalgija, pitajući se kada će Stolings početi da žica četrdeset pet dolara. „U tom setu nema ništa posebno zanimljivo.“

Mada je gospodin Nostalgija voleo stvari koje je prodavao, nije gajio iluzije da one same po sebi imaju neku vrednost. Vredne su samo onoliko koliko ste spremni da za njih platite; koji delić svega što ste ikada izgubili verujete da će vam one vratiti. Njihova vrednost bila je indeksirana samo u osećaju lične celovitosti, potpunosti duše, koji će procvetati kada napokon ispunite poslednju prazninu na spisku karata koje vam nedostaju. Gospodin Nostalgija međutim nikada nije video da njegove nesportske karte tako silno razočaraju nekog čoveka.

„Alf, da, njega se sećam“, reče Stolings. „Baš fino. *Porodične veze, Poroci Majamija*, aha. Gde su *Majstori kung-fua*?“

Gospodin Nostalgija je otišao do kutije koju je tog jutra kada je otvorio štand gurnuo ispod stola, pa je počeo da je pretražuje. Posle jednog minuta kopanja po kutiji, našao je nekompletni set, onaj u kome su nedostajale karte sa Lijem i Norisom. „U kompletu ima pedeset dve karte“, rekao se. „Ti si broj, ne znam tačno, dvanaest recimo.“

Stolings je pregledao karte čije su slike prikazivale, u okviru od bambusa i sa slovima kakva se koriste na lecima kineskih restorana brze hrane, prilično neprobranu mešavinu stvarnih i izmišljenih majstora (Takajuki Kubota, Šang-Či) desetina različitih borilačkih veština, uz onu po kojoj je set i nazvan, među koje spadaju barticu (Šerlok Holms) i savate (grof Baruzi). Stolings napokon dođe do svoje karte. Zagleda se u sliku, ispusti

na nos zvuk nalik frktanju. Na karti se nalazio kolor kadar iz jednog njegovog filma, loše odštampan. Mladi Luter Stolings u crvenoj kung-fu pižami leteo je kroz kadar ka stroju kineskih mačevalaca, sa stopalima napred, gotovo horizontalan.

„Majku mu“, reče Stolings. „Ja čak i ne pamtim odakle je ovo.“

„Uzmi je“, reče gospodin Nostalgija. „Uzmi ceo set. Nek to bude moj poklon, za sve zadovoljstvo koje su mi tvoja dela pružila tokom godina.“

„Koliko može da se dobije za ovo?“

„Pa, set je, kao što rekoh, prilično nezgodan. Tražim pet, ali bih verovatno prihvatio tri. Mogao bi da se uvali za sedam i po s Brusom Lijem, Čakom Norisom.“

„S Čakom Norisom? Da, hvatao sam se ja ukoštac s tom njuškom. I to tripot.“

„Nije valjda.“

„Išutirô sam ga da se ceo Tajpej tresao.“

Gospodin Nostalgija je računao da može tu činjenicu da proveriti kasnije ako poželi da slomi neko sitno, do tada neslamano mesto u svom srcu zakopanom pod dubokim slojem opalog lišća. „Hajde“, reče on. „Uzmi je.“

„Aha, hej, hvala. Zaista lep gest. Ali, hm, bez uvrede, ali ja sam već recimo *zatrpan*, kapiraš šta hoću da kažem, stvarima iz prošlosti koje vucaram sa sobom.“

„O ne, naravno...“

„Baš mi nikako ne treba još starih stvari.“

„Potpuno te razumem.“

„Čovek mora da bude mobilan.“

„Naravno.“

„Uvek spreman za pokret.“

„Nego šta.“

„Koliko“, reče Luter Stolings, spustivši glas gotovo do šapata. Onda proguta knedlu, pa počne iznova, sada glasnije. „Koliko možeš da dobiješ za moju kartu samu?“

„Uf, hm“, reče gospodin Nostalgija, zakasnivši mikrosekundu ili dve da spreči laž koju će morati da izgovori. „Stotku. Devedeset-sto dolara.“

„Ne zezaj.“

„Tako, oko devedeset.“

„Aha. Znaš šta. Daj mi tu jednu kartu, Lutera Stolingsa u... lupiću, recimo u *Dolasku pantera*.“

„Sigurno je taj.“ Gospodin Nostalgija je osetio da igra ponovo počinje, igra koju je Luter Stolings pokušavao da odigra s njim i, nekako, sa Gibsonom Gudom.

„I onda ću da je potpišem, važi?“ Evo sad će. „Pa ću da ti je prodam za četrdeset pet dolara.“

„Važi“, reče gospodin Nostalgija, osećajući se neizrecivo rastuženo, smrvljeno slonovskom težinom tuge koja je pritisnula i njega i Stolingsa i svakog čoveka koji se u toj dvorani bavi svojim usamljeničkim poslom u plesni i prašini sanduka s robom. Svet sajmov a kartica uvek je gospodinu Nostalgiji delovao kao istinsko bratstvo, liga samotnih muškaraca ujedinjenih u potrazi za izgubljenim dragocenostima nestalog sveta. Sada mu je ta vizija delovala u najboljem slučaju kao fantazija, a u najgorem kao laž. Prošlost se ne može povratiti, liga samotnih muškaraca je fikcija, potraga za prošlošću na propast osuđen pokušaj da se prevari smrtnost.

„Ako tako hoćeš“, reče gospodin Nostalgija. Nije on u principu bio nesklon da iznos od pet dolara, koliko je vredela Stolingsova karta, pomnoži tri ili četiri puta. Ali dok je pružao Stolingsu hemijsku sa zlatnim mastilom, poklon za bar micvu od dede i babe, koju je voleo da koristi kada traži potpis na nekom predmetu iz svoje lične zbirke, zažalio je što je izašao iza štanda i što nije pustio radnike obezbeđenja da odvuču Lutera Stolingsa pored Sveta gospodina Nostalgije i napolje iz Kajzerovog centra.

U sledećih pola sata nekoliko puta je osmotrio Stolingsa dok je ovaj zauzimao mesto na kraju reda za potpis Gibsona Guda, pa onda mileo napred kako se red pomerao, usamljenik za usamljenikom. Usred prodaje Volverinove kartice iz kutije žvaka iz 1936, „Borba s Ajkulom“, za 550 dolara jednom zubaru iz Denvila, gospodin Nostalgija je digao pogled i video da je Luter Stolings ponovo zauzeo svoje mesto na čelu reda. Telohranitelj je ustao i delovao spremno, kao što je i obećao, da zaboravi na milost, ali pošto se suočio s onim zgaslim osmehom, Gibson Gud je pružio ruku ka telohranitelju i blago ga zaustavio, spustivši dlan na ljudeskarine grudi, i ljudeskara je, silno odmahnuvši glavom, zakoračio unazad. Gud i Stolings su razmenili reči – tiho, bez naglih pokreta. Gospodinu Nostalgiji, koji je tumačio usne i gestove, i uspeo da načuje poneku reč, činilo se da se razgovor svodi na to da Gibson Gud ponavlja reč ne, prazno i uljudno, dok je Luter Stolings pokušavao da smisli nove načine na koje će privoleti Guda da kaže da.

Ljudi u redu iza Lutera Smolingsa nisu imali za to previše strpljenja. Među njima je počela da kola priča o ranijem Stolingsovom ispadu, o tome kako su ga zamalo izbacili. Usledila je izvesna količina kuknjave i zakeranja. Neko je glasno izrazio kolektivnu želju da Stolings *požuri malo!*

Stolings se nije obazirao ni na šta od svega toga. „Pitao si ga?“, rekao je, digavši glas kao i pre sat vremena, kada su plavi sakoi došli da vide kako mu se sviđa da izleti naglavačke napolje. „Pitao si ga za *Kokicu?*“ Govorio je dovoljno glasno da ga čuju i gospodin Nostalgija i svi okolo. „Onda imam čoveka za tebe. Držim ga u šaci. Nemaš frke.“

Izrazi nestrpljenja, sveprisutni dalje u redu, prešli su u otvoreno negodovanje. Stolings se okrenuo ka gomili, pokušavajući da je utiša namrgođenim licem, prasnuvši na čoveka u havajskoj košulji koji je stajao tri mesta iza njega. Čovek reče: „Ne, *ti se jebi!*“

Dva plava sakoa, Obrijano Mudo i Sovjet, zagaziše u deo za potpisivanje mlatarajući rukama s namerom da uhvate Stolinga, u nekakvom slobodnom stilu agresije. Grubo uhvatiše Stolingsove ruke lica skupljenih kao da se odupiru nekakvom smradu, pa mu cimnuše ruke nazad ka kičmi.

Dve sekunde kasnije, toga više nije bilo. Obrijano Mudo i Sovjet ležali su na leđima na obojenom betonskom podu dvorane. Gospodin Nostalgija nije mogao sa sigurnošću reći koji je dobio šut u glavu, a koji pesnicu u stomak, i da li se Luter Stolings uopšte nešto posebno pokrenuo. Dok su oni padali, red tražilaca autograma je zadržtao i zatalasao se. Ljudska turbulencija uznemirila je sve susedne redove, ljude koji su čekali potpise Krisa Malina, Šona Grina.

„Pederu“, reče Stolings ponovo se okrenuvši ka Gibsonu Gudu, koji je sedeo u polo majici i mokasinama na bosim stopalima. „Hoću svojih dvadeset pet soma!“

Gibson Gud, pošto je bio Gibson Gud, slutio je gospodin Nostalgija, možda uopšte tu i nije imao izbora: zadržao je prisebnost, kao što je legenda o njemu nalagala. Ista mirna obuzdavajuća ruka na grudima telohranitelja. Nezastrašen. I dalje osmehnut. Izvadio je novčanik, otvorio ga i rafalno odbrojao deset novčanica. Gurnuo ih preko stola za potpisivanje. Luter Stolings ih je osmotrio oborene glave, grudi su mu se dizale i spuštale. Novac je počivao na stolu, izazivao komentare u redu, deset duplikata iz veoma poželjnog seta Pokojni predsednici. Luter je jednom odmahnuo glavom. Onda je pružio ruku i uzeo novac. Navikao – odavno navikao, mislio je gospodin Nostalgija – da čini ono zbog čega zna da će se kajati. Kada je prošao pored stola gospodina Nostalgije bez ijedne reči zahvalnosti, još nije uspeo da digne glavu.

Tek je kasnije, dok je glas sa razglasa rasterivao najupornije posetioce iz dvorane a svetla se gasila iznad dela za potpisivanje, gospodin Nostalgija primetio da je Luter Stolings otišao s njegovom zlatnom olovkom.